PentaRho™

Ruimte om te zijn.

Regionaal Integraal Huisvestingsplan Voortgezet Onderwijs 2026-2041

Gemeenschappelijke Regeling Huisvesting Voortgezet Onderwijs de Liemers

Opdrachtgever	GRHVOL
Opgesteld door	Bert Kampman en Valerie Boon
Kenmerk	U26250
Status	Definitief
Datum	9 juni 2026

Voorwoord

Het voortgezet onderwijs vormt een onmisbare pijler onder de toekomst van onze regio. Jongeren verdienen goed onderwijs, in een omgeving die hen uitdaagt, ondersteunt, veiligheid biedt en voorbereidt op hun plek in de samenleving. Met dit Regionaal Integraal Huisvestingsplan Voortgezet Onderwijs 2026–2041 (R-IHP) geven de gemeenten Duiven, Montferland en Zevenaar en Stichting Quadraam hier samen richting aan.

De samenwerking binnen de Gemeenschappelijke Regeling Huisvesting Voortgezet Onderwijs in de Liemers (GRHVOL) is al decennialang gebaseerd op solidariteit, vertrouwen en consensus. Door regionaal samen te werken, kunnen wij onderwijsvoorzieningen beter afstemmen op ontwikkelingen binnen en buiten het onderwijs en tegelijkertijd recht doen aan lokale verschillen.

Het R-IHP heeft een duidelijke doelstelling. Enerzijds willen wij zorgen voor kwalitatief goede, gezonde en toekomstbestendige onderwijshuisvesting die het onderwijs en de ontwikkeling van leerlingen optimaal ondersteunt. Anderzijds geeft dit plan expliciet richting aan het oplossen van leegstand die is ontstaan door omgevingsfactoren zoals demografische ontwikkelingen (krimp), veranderingen in het onderwijslandschap en gewijzigde onderwijsconcepten. Door hier planmatig en in samenhang op te sturen, werken wij toe naar een duurzaam, doelmatig en betaalbaar gebouwenbestand voor het voortgezet onderwijs in de Liemers.

Dit R-IHP is meer dan een investeringsagenda. Het is een gedeelde visie op hoe onderwijshuisvesting kan bijdragen aan inclusie, kansengelijkheid, kwaliteit en duurzaamheid. Het plan biedt richting en houvast, terwijl er ruimte blijft voor maatwerk, lokale afwegingen en nieuwe inzichten. Het R-IHP is daarmee een dynamisch document dat periodiek wordt gemonitord, geëvalueerd en waar nodig geactualiseerd.

Met dit R-IHP leggen wij een stevig fundament voor de komende zestien jaar. Wij spreken onze gezamenlijke ambitie uit om ook in de toekomst nauw samen te blijven werken aan goede, toekomstbestendige en betaalbare onderwijshuisvesting voor alle leerlingen in de Liemers.

Met vriendelijke groet,
namens de GRHVOL en Stichting Quadraam

Joyce Zwaga-Komen
Wethouder Onderwijs, Gemeente Duiven

Marije Eleveld
Wethouder Onderwijs, Gemeente Montferland

Bart Kagei
Wethouder Onderwijs, Gemeente Zevenaar

Niek Bootsma
Voorzitter College van Bestuur Stichting Quadraam

Managementsamenvatting

De gemeenten Duiven, Montferland en Zevenaar en Stichting Quadraam hebben gezamenlijk een gedragen, beleidsrijk Regionaal Integraal Huisvestingsplan Voortgezet Onderwijs opgesteld voor de periode 2026-2041. Het *Regionaal Integraal Huisvestingsplan Voortgezet Onderwijs De Liemers 2026-2041* vormt een belangrijk instrument om de huisvesting van het voortgezet onderwijs in de Liemers planmatig, samenhangend en toekomstgericht te organiseren.

Het R-IHP heeft als doel meerjarige afspraken te maken over de onderwijshuisvesting binnen de regio, waarbij inhoudelijke ambities leidend zijn voor ruimtelijke keuzes. Huisvesting wordt daarbij nadrukkelijk gezien als middel om kansengelijkheid, inclusie en duurzaamheid te ondersteunen, en niet als doel op zich. Het R-IHP is een dynamisch document dat periodiek wordt gemonitord en geactualiseerd.

Vanuit het beleidskader zijn gezamenlijk uitgangspunten en scenario's ontwikkeld voor de huisvesting van het voortgezet onderwijs in de Liemers. Deze zijn uitgewerkt langs zes samenhangende beleidsthema's.

Inclusief onderwijs

De betrokken partijen streven ernaar dat zoveel mogelijk leerlingen thuisnabij en regulier onderwijs kunnen volgen, met passende ondersteuning waar nodig. Inclusief onderwijs vraagt om aanpasbare en toegankelijke schoolgebouwen, met een balans tussen prikkelarme en stimulerende leeromgevingen. In het R-IHP is vastgelegd dat bij (ver)nieuwbouw en aanpassing van gebouwen wordt toegewerkt naar flexibele huisvesting die meebeweegt met de ontwikkeling naar inclusiever onderwijs. Waar mogelijk wordt bestaande (normatieve) leegstand benut voor ondersteuningsfuncties en samenwerking met zorg- en onderwijspartners.

Kansengelijkheid

Het R-IHP ondersteunt de ambitie om alle leerlingen in de Liemers gelijke ontwikkelkansen te bieden, ongeacht achtergrond of woonplaats. Door het zorgvuldig spreiden en – waar passend – concentreren van onderwijsaanbod, kunnen drempels tussen onderwijssoorten worden verlaagd en doorlopende leerlijnen worden versterkt. Huisvesting speelt hierbij een faciliterende rol, bijvoorbeeld door brede(re) scholengemeenschappen en campusontwikkelingen mogelijk te maken, steeds op basis van maatwerk per locatie en doelgroep. In bestaande situaties wordt onderzocht of leegstand effectief kan worden ingezet voor maatschappelijke organisaties en initiatieven ten behoeve van de leerling.

Sterk en toekomstbestendig vmbo

Het vmbo staat, mede door maatschappelijke en demografische ontwikkelingen, onder druk. In regionaal verband werken gemeenten en Quadraam samen aan het behoud en de versterking van een aantrekkelijk en toekomstbestendig vmbo-aanbod. In het R-IHP is vastgelegd dat leegstand waar mogelijk wordt benut voor initiatieven die het vmbo versterken, zoals samenwerking met het mbo, het bedrijfsleven en initiatieven als Sterk Techniekonderwijs (STO).

Spreiding en bereikbaarheid van het onderwijsaanbod

De gemeenten en Quadraam hechten waarde aan een goede spreiding en bereikbaarheid van het voortgezet onderwijs in de Liemers. Eén van de doelen bij oprichting van de GRHVOL was het kunnen (blijven) aanbieden van een breed aanbod van het voortgezet onderwijs in alle drie de kernen. Het R-IHP bevestigt het uitgangspunt van de GRHVOL dat iedere gemeente een eigen onderwijsaanbod behoudt, waarbij leegstand in de ene kern geen invloed heeft op

investeringskeuzes in een andere kern. Tegelijkertijd wordt erkend dat deze ambitie periodiek tegen de haalbaarheid moet worden afgewogen, op basis van leerlingenaantallen en onderwijskundige ontwikkelingen.

Multifunctioneel gebruik en bezetting van schoolgebouwen

Structurele leegstand is onwenselijk, zowel vanuit exploitatieoogpunt van het schoolbestuur als vanuit gemeentelijk perspectief. In het R-IHP is afgesproken dat wordt onderzocht hoe de daadwerkelijke leegstand zoveel mogelijk kan worden teruggedrongen door multifunctioneel gebruik, bijvoorbeeld door het inpassen van maatschappelijke functies of initiatieven die het onderwijs versterken. Per casus wordt onderzocht welke route passend is: benutten, transformeren of indien nodig afstoten.

Kwaliteit en duurzaamheid

De GRHVOL is verantwoordelijk voor de basiskwaliteit van de onderwijshuisvesting, waarbij bij (ver)nieuwbouw en renovatie wordt uitgegaan van Besluit Bouwwerken en Leefomgeving 2012 (Bbl), toegankelijkheid en Frisse Scholen klasse B. Bij (ver)nieuwbouw worden gebouwen flexibel ontworpen, zodat zij toekomstbestendig zijn en kunnen meebewegen met demografische en onderwijskundige ontwikkelingen. Voor bovennormatieve duurzaamheidsambities maken de individuele gemeenten eigen afwegingen en afspraken.

Meerjarenuitvoeringsplan en Meerjareninvesteringsplan

Het beleidskader is vertaald naar voorkeursscenario's en deze zijn weggezet in tijd en zijn financieel doorvertaald. Het R-IHP bevat een meerjarenuitvoeringsplan waarin projecten zijn geprioriteerd en verdeeld over vier tijdvakken. Daarbij is onderscheid gemaakt tussen haalbaarheidsfase en projectfase. Het uitvoeringsplan is financieel doorvertaald in een meerjareninvesteringsplan, waarmee de betrokken partijen tijdig en transparant inzicht hebben in de benodigde investeringen.

Met het opstellen van het R-IHP anticiperen de gemeenten Duiven, Montferland en Zevenaar en Stichting Quadraam op de wettelijke verplichting tot het opstellen van een IHP (*Wetsvoorstel Doelmatige aanpak onderwijshuisvesting*). Het R-IHP biedt een stevig en gezamenlijk kader voor besluitvorming, vergroot de voorspelbaarheid van investeringen en draagt bij aan een proactief en doelmatig beleid voor de onderwijshuisvesting van het voortgezet onderwijs in de Liemers.

Inhoudsopgave

Voorwoord 2

Managementsamenvatting 3

1 Inleiding 7
1.1 Aanleiding en doel van het Regionaal IHP 7
1.2 Proces en betrokkenen 7
1.3 GRHVOL de Liemers 7
1.4 Wet- en regelgeving 8
1.5 Leeswijzer 8

2 Inhoudelijk kader 10
2.1 Inleiding 10
2.2 Thema's 10
2.3 Inclusief onderwijs 10
2.4 Kansengelijkheid 12
2.5 Sterk en toekomstbestendig vmbo 14
2.6 Spreiding en bereikbaarheid van het onderwijsaanbod 15
2.7 Multifunctioneel gebruik en bezetting van de schoolgebouwen 16
2.8 Kwaliteit en duurzaamheid 16

3 De huidige situatie 18
3.1 Algemeen 18
3.2 Leerlingenontwikkeling en leerlingenprognoses 18
3.3 Voortgezet onderwijs per gemeente 19
3.4 (Voortgezet) speciaal onderwijs en speciaal basisonderwijs 21
3.5 Bewegingsonderwijs voortgezet onderwijs 21

4 Opgaven en scenario's 22
4.1 Opgaven per school – gemeente Duiven 22
4.2 Opgaven per school – gemeente Montferland 24
4.3 Opgaven per school – gemeente Zevenaar 25

5 Meerjarenuitvoeringsplan 29
5.1 Prioritering tot meerjarenuitvoeringsplan 29
5.2 Tijdvak 2026-2029 29
5.3 Tijdvak 2030-2033 29
5.4 Tijdvak 2034-2037 29
5.5 Tijdvak 2038-2041 29
5.6 Meerjarenuitvoeringsplan Regionaal Integraal Huisvestingsplan 30

6 Financiën 31
6.1 Uitgangspunten stichtingskosten Heerenmäten/Zonegge 31
6.2 Meerjareninvesteringsplan 32

7 Vervolg IHP 33
7.1 Uitvoering IHP-niveau 33
7.2 Uitvoering op projectniveau 33

8 Conclusie en aanbevelingen 35
8.1 Conclusie 35
8.2 Aanbevelingen 35

Bijlage 1 – Gebouwenkaarten 37

Bijlage 2 – Schouwrapporten 38

1 Inleiding

1.1 Aanleiding en doel van het Regionaal IHP

De gemeenten Zevenaar, Montferland en Duiven en Stichting Quadraam hebben de ambitie om meerjarige afspraken te maken over de onderwijshuisvesting binnen een beleidsrijk kader. Het onderhavige *Regionaal Integraal Huisvestingsplan Voortgezet Onderwijs 2026-2041* (vanaf hier: R-IHP) is het resultaat van een proces waarbij vanuit een inhoudelijke visie en ambities op diverse thema's is gekeken naar de vraagstukken rondom onderwijshuisvesting in de drie gemeenten. De visie van de partijen is dat huisvesting de inhoudelijke ambities en doelen faciliteert.

1.2 Proces en betrokkenen

Op basis van diverse individuele gesprekken met het schoolbestuur en de gemeenten en gezamenlijke bijeenkomsten, is het R-IHP tot stand gekomen. Het R-IHP is een dynamisch document dat aan verandering onderhevig is. De ontwikkeling van leerlingenaantallen, ruimtelijke ontwikkelingen, maar ook wijzigingen in de wet- en regelgeving kunnen van invloed zijn op het R-IHP. Voor aanvang van ieder nieuw tijdvak van vier jaar wordt het vorige tijdvak geëvalueerd en het IHP geactualiseerd.

1.3 GRHVOL de Liemers

Gemeenten hebben een wettelijke taak als het gaat om onderwijshuisvesting. Deze is geborgd in de Wet op het voortgezet onderwijs. In deze wetten is vastgelegd dat gemeenten een zorgplicht hebben voor onder andere uitbreiding en (vervangende) nieuwbouw van scholen. In de gemeenten Duiven, Montferland en Zevenaar is deze taak voor het voortgezet onderwijs regionaal georganiseerd via de Gemeenschappelijke Regeling Huisvesting Voortgezet Onderwijs de Liemers (vanaf hier: GRHVOL) (art. 3 lid 1 GRHVOL). In het bestuur van de GRHVOL zijn de drie deelnemende gemeenten en schoolbestuur Quadraam vertegenwoordigd.

Ontstaansgeschiedenis

Door de hervorming van het voortgezet onderwijs in de jaren '90 van de vorige eeuw, als gevolg van de basisvorming en verandering van de financiering naar lumpsum-financiering, is er sprake geweest van schaalvergroting. Kleine categorale scholen konden niet langer in stand blijven, omdat dan de basisvorming voor de leerlingen niet geborgd kon worden en de financiering van deze scholen verminderde doordat bedragen per leerling toegekend werden vanuit het Rijk en niet meer per school. Wel bestond de mogelijkheid om deze scholen nevenvestiging te laten worden van grote brede scholengemeenschappen. In Duiven was er begin jaren '90 een categorale mavo de IJsselborgh en in Didam de St. Martinusmavo. Door een fusie met het Liemers College te Zevenaar, dat een brede scholengemeenschap was, konden deze scholen destijds blijven bestaan als nevenvestiging. Door deze fusie werd bovendien een goede spreiding van het voortgezet onderwijs over de Liemers gewaarborgd. Alle scholen (hoofd- en nevenvestiging) kwamen hierdoor onder een schoolbestuur. Het voortgezet werd door deze schaalvergroting voor de Liemers inhoudelijk geregeld.

Om het voorgezet onderwijs ook in de toekomst in iedere gemeente voldoende bereikbaar te houden en de kwaliteit van de huisvesting te borgen is in 1995 de Gemeenschappelijke Regeling Huisvesting Voortgezet Onderwijs De Liemers (GRHVOL) opgesteld. De regeling behandelt de uitvoering, financiering en bekostiging van de gemeentelijke taken op het gebied van de huisvesting van het voortgezet onderwijs.

Inhoud en reikwijdte

Dit betreft een lichte gemeenschappelijke regeling. Beslissingen vinden plaats bij consensus tussen de drie deelnemende gemeenten vertegenwoordigd in het bestuur GRHVOL. De uiteindelijke bevoegdheid voor investeringsbeslissingen ligt bij de drie individuele gemeenteraden. Een besluit moet in beginsel uniform zijn, dat wil zeggen: alle drie de gemeenten maken een gelijke keuze. De kapitaallasten van gezamenlijke investeringen worden op basis van het aantal leerlingen per gemeente verdeeld. Ondanks dat de zorgplicht in de drie gemeenten regionaal is georganiseerd in de gemeenschappelijk regeling, blijft elke gemeente eindverantwoordelijk voor de uitvoering van de wettelijke zorgplicht binnen haar eigen grenzen. Er blijft daarbij ruimte voor maatwerk per gemeente.

1.4 Wet- en regelgeving

Voor de uitvoering van de wettelijke taken voor onderwijshuisvesting heeft elke gemeente een Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs opgesteld. Middels deze verordening kunnen schoolbesturen ieder jaar een aanvraag indienen voor bijvoorbeeld vervangende nieuwbouw van hun school. De gemeente beoordeelt deze aanvragen en stelt ieder jaar een huisvestingsprogramma op waarin de toegewezen huisvestingsvoorzieningen zijn opgenomen en een overzicht huisvesting waarin de afgewezen aanvragen zijn opgenomen. Het werken op deze wijze geeft geen zicht op de investeringen die nodig zijn over een langere periode.

Veel gemeenten en schoolbesturen kiezen ervoor om een IHP op te stellen waarin een meerjarenperspectief is opgenomen. Op dit moment is een IHP nog een gentlemen's agreement en heeft tot op heden geen juridische grondslag. De wetgever bereidt echter een wet voor waarin het opstellen van een IHP een wettelijke verplichting wordt[1].

Gemeenten en schoolbesturen stellen een IHP op voor een periode van zestien jaar, waarin de investeringen voor de eerste vier jaar opgenomen moeten worden in het meerjareninvesteringsplan van de gemeenten. Met de verplichting tot het opstellen van een IHP, komt er voor de schoolbesturen een verplichting tot het opstellen van een meerjarenonderhoudsplan. Doordat in de onderwijswetgeving sprake is van een gesplitste verantwoordelijkheid (gemeente voor de investering en schoolbestuur voor de exploitatie), is het van belang om met het meerjarenonderhoudsplan zicht te krijgen op de geplande onderhoudswerkzaamheden en kosten, om zo een weloverwogen afweging te maken over de toekomst van het gebouw. Met het opstellen van het IHP sorteren gemeenten en schoolbesturen voor op deze wet.

Voor het uitvoeren van de zorgplicht voor onderwijshuisvesting ontvangen de gemeenten middelen in het gemeentefonds. Deze zijn niet geoormerkt. Het schoolbestuur ontvangt een lumpsumbekostiging van het Rijk voor het uitvoeren van haar taken.

1.5 Leeswijzer

Het R-IHP-rapport is opgebouwd aan de hand van een aantal hoofdstukken. In hoofdstuk 2 staat het inhoudelijk kader van de gemeenten en het schoolbestuur over diverse thema's beschreven. Elk thema wordt inhoudelijk en ruimtelijk beschreven. Tevens wordt

[1] De wetswijziging heeft als doel om gemeenten en schoolbesturen meer planmatig te laten samenwerken bij de bouw en het onderhoud van schoolgebouwen (Wetsvoorstel planmatige en doelmatige aanpak onderwijshuisvesting naar Tweede Kamer - VO-raad).

in dit hoofdstuk ingegaan op de taken en verantwoordelijkheden van de gemeenten en het schoolbestuur. Hoofdstuk 3 bevat een beschrijving van de huidige situatie (leerlingenaantallen, prognoses en onderwijshuisvesting) van het onderwijs in de gemeenten Duiven, Montferland en Zevenaar.

In hoofdstuk 4 zijn de vraagstukken en scenario's van het totale scholenlandschap voortgezet onderwijs geschetst voor de Liemers. In hoofdstuk 5 is het meerjarenuitvoeringsplan opgenomen, waarbij de vraagstukken en scenario's uit hoofdstuk 4 zijn geprioriteerd en ingedeeld in vier tijdvakken van ieder vier jaar. De kaders voor de gezamenlijke haalbaarheidsonderzoeken, die per project uitgevoerd worden, zijn hier benoemd.

Hoofdstuk 6 bevat de financiën met een meerjareninvesteringsplan, waarbij voor iedere maatregel de investeringslasten zijn opgenomen in het betreffende tijdvak. In hoofdstuk 7 wordt ingegaan op het vervolg van het R-IHP.

In dit hoofdstuk staan de uitvoeringsafspraken, zodat er op een goede manier uitvoering kan worden gegeven aan het R-IHP en de projecten die uit het R-IHP voortvloeien. In hoofdstuk 8 worden conclusies getrokken en aanbevelingen gedaan.

2 Inhoudelijk kader

2.1 Inleiding

Het R-IHP is een beleidsrijk IHP. Gemeenten en schoolbestuur beschouwen gebouwen als middel (en geen doel) om bredere onderwijskundige en maatschappelijke ambities te faciliteren en stimuleren. Gezamenlijk zijn deze bredere ambities geformuleerd en is nagedacht over wat wij graag willen bereiken met het voortgezet onderwijs in de komende jaren.

Vanuit deze ambities is de vertaalslag gemaakt naar huisvesting. Dit hoofdstuk beschrijft de ambities en ruimtelijke vertaling per thema.

2.2 Thema's

Tijdens de een-op-een gesprekken met de gemeenten en het schoolbestuur zijn inhoudelijke thema's aan bod gekomen. Deze thema's zijn in de gezamenlijke visiebijeenkomst op 29 augustus 2025 besproken en uitgewerkt. Het betreft de volgende thema's:

- inclusief onderwijs;
- kansengelijkheid;
- sterk en toekomstbestendig vmbo;
- spreiding en bereikbaarheid van het onderwijs;
- multifunctioneel gebruik en bezetting schoolgebouwen;
- kwaliteit en duurzaamheid.

In de navolgende paragrafen zijn de ambities rondom de diverse thema's weergegeven. Vervolgens zijn de bijbehorende consequenties voor de onderwijshuisvesting uitgewerkt in een ruimtelijke component. Naast de ruimtelijke component worden de verantwoordelijkheden en taken van de GRHVOL en schoolbesturen rondom de thema's toegelicht. Op dit moment is de GRHVOL niet voor alle bovengenoemde thema's gemandateerd. De statuten van de GR behandelen slechts de primaire wettelijke zorgplicht voor onderwijshuisvesting die gemeenten hebben. Tegelijkertijd zijn alle partijen zich ervan bewust dat voor moderne en toekomstbestendige scholen voor voortgezet onderwijs een bredere blik nodig is. Dit IHP geeft duiding welke thema's als gemeenschappelijk worden gezien en voor welke thema's er een lokale (individuele) verantwoordelijkheid is. Dit is nodig om ook de toekomst van de GRHVOL zelf te borgen.

2.3 Inclusief onderwijs

Visie en ambitie

De gemeenten Duiven, Montferland en Zevenaar en stichting Quadraam willen alle leerlingen in de Liemers kansen bieden om zich optimaal te ontwikkelen. Iedere leerling verdient dichtbij huis kansen op een succesvolle onderwijsontwikkeling en een passende en fijne plek in de maatschappij. Onder het motto regulier waar mogelijk, speciaal waar nodig, streeft stichting Quadraam naar zoveel mogelijk deelname aan het reguliere onderwijs. Inclusief onderwijs biedt namelijk niet alleen kansen voor leerlingen die extra ondersteuning nodig hebben, maar voor alle leerlingen. In een inclusieve omgeving leren jongeren van elkaars verschillen en groeien ze op in een omgeving die de samenleving weerspiegelt. Inclusief onderwijs betekent niet dat speciaal onderwijs verdwijnt; er zullen altijd kinderen zijn met specifieke behoeften die niet in het reguliere onderwijs kunnen worden ondervangen.

Binnen de Liemers zijn weinig voorzieningen voor speciaal voortgezet onderwijs aanwezig. Een uitzondering is VSO De Ziep van De Onderwijsspecialisten in Didam. De Ziep maakt geen onderdeel uit van de GRHVOL omdat De Ziep is ontstaan na oprichting van de GRHVOL. Leerlingen die extra ondersteuning nodig hebben gaan vaak buiten de regio naar school, bijvoorbeeld in Arnhem. Deze reisbewegingen brengen niet alleen praktische en sociale uitdagingen met zich mee voor leerlingen en hun gezinnen, maar dit leidt ook tot aanzienlijke kosten voor gemeenten. Gemeenten zijn namelijk verantwoordelijk voor het leerlingenvervoer. Een toekomstgerichte visie en uitwerking op inclusief onderwijs heeft als doel meer kinderen thuisnabij (binnen de grenzen van de GRHVOL) onderwijs te bieden. Dit kan de noodzaak tot reizen verminderen en kan op termijn mogelijk kostenbesparend werken voor gemeenten.

In scholen, tussen scholen en in samenwerking met partners in de regio wil Quadraam daarom zoveel mogelijk voorkomen dat leerlingen doorstromen naar een lager niveau of de reguliere scholen moeten verlaten. Dit betekent dat elke school toegankelijk is en inhoudelijk ondersteuning op maat kan bieden. Het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap streeft ernaar dat in 2035 alle scholen de overgang naar inclusief onderwijs hebben gemaakt.

Het voortgezet onderwijs in de regio werkt samen met het samenwerkingsverband (SWV) de Verbinding aan de landelijke werkagenda *Route naar inclusief onderwijs 2035.* In het ondersteuningsplan 2025-2029 van het samenwerkingsverband staat beschreven hoe passend onderwijs in de komende vier jaar wordt versterkt om leerlingen de best mogelijke ondersteuning te bieden. De komende periode (2025-2029) gaan de scholen in de regio werken aan de vertaling van de thema's uit het Ondersteuningsplan naar de praktijk. Er wordt onder meer gekeken naar het versterken van basisondersteuning en extra ondersteuning, verbeteren van de samenwerking met het primair onderwijs en gemeenten en de ontwikkeling van symbiose locaties.

Wat betekent dit wensbeeld voor de huisvesting?
Inclusief onderwijs vraagt om aanpasbare en toegankelijke gebouwen met een balans tussen prikkelarme en stimulerende omgevingen. Daarnaast vraagt het mogelijk om andere ruimtenormen dan het regulier onderwijs. Wanneer het beleid op inclusief onderwijs is vastgesteld werken gemeenten en stichting Quadraam daarom toe naar flexibele gebouwen waarin eenvoudig aanpassingen kunnen worden doorgevoerd. Hierbij kan bijvoorbeeld worden gedacht aan extra gespreks-/begeleidingsruimten, lesruimten voor kleinere groepen, maatregelen om toegankelijkheid te verbeteren, et cetera. Bij bestaande gebouwen streven zij naar benodigde flexibiliteit om (toekomstige) beleidsontwikkelingen te kunnen faciliteren en wordt de normatieve leegstand benut voor taken rondom inclusief onderwijs.

Bij (ver)nieuwbouw/renoveren/aanpassen streven gemeenten en stichting Quadraam naar een balans tussen stimulerende en prikkelarme leer- en werkomgevingen, zodat het gebouw bijdraagt aan veiligheid en rust voor alle leerlingen. Dit betekent dat er aandacht is voor het beperken van visuele en auditieve prikkels, het creëren van overzichtelijke ruimten en het toepassen van materialen en kleuren die rust uitstralen.

Toegankelijkheid is een belangrijk onderdeel van inclusieve schoolgebouwen. Bij bestaande schoolgebouwen wordt de toegankelijkheid verbeterd tot een afgesproken basisniveau (bijvoorbeeld zoals opgenomen in de beleidsnota (maatschappelijk) vastgoed 2025-2030 gemeente Duiven en gemeente Westervoort).

De ambities voor inclusief onderwijs vragen extra vierkante meters en/of middelen, die niet in de standaard bekostiging voor (vervangende) huisvesting van een school zijn opgenomen. Het is landelijk en regionaal nog niet duidelijk in welke mate er meer vierkante meters en/of middelen worden gevraagd. Het maatwerk dient daarom per project te worden onderbouwd en meerkosten dienen in beeld te worden gebracht. De consequenties dienen ter accordering te worden voorgelegd aan de GRHVOL en vervolgens aan de individuele Colleges van B en W en de individuele gemeenteraden.

Integraal en in samenhang wordt onderzocht hoe de gewenste invulling van inclusief onderwijs binnen de huidige gebouwen kan worden vormgegeven, bijvoorbeeld door het invullen van leegstand. Indien van toepassing kan de leegstand worden benut voor het realiseren van flexibiliteit en ruimte voor zorgpartners. Dit betekent maatwerk per school en omgeving.

Taken en verantwoordelijkheden

Schoolbesturen hebben vanuit de 'Werkagenda Route naar inclusief onderwijs 2035' de opgave om inclusief onderwijs te realiseren. Schoolbestuur Quadraam werkt op dit moment samen met het samenwerkingsverband aan een visie op hoe zij inclusief onderwijs in 2035 willen bereiken. Nadat de inhoudelijke visie is vastgesteld, kan deze worden vertaald naar consequenties voor huisvesting. Hiervoor onderzoeken de GRHVOL en Quadraam vervolgens gezamenlijk de behoefte aan aanvullende voorzieningen en de mogelijkheden voor het financieren ervan. De financiële gevolgen van huisvesting voor inclusiever onderwijs hebben vooralsnog geen plek in de zorgplicht onderwijshuisvesting.

2.4 Kansengelijkheid

Visie en ambitie

In de Liemers willen wij alle leerlingen optimale ontwikkelkansen bieden, ongeacht het gezin of de buurt waarin ze opgroeien. Het is voor henzelf en voor de samenleving van groot belang dat leerlingen gelijke kansen krijgen en hun talenten ontwikkelen.

Quadraam biedt kwetsbare leerlingen waar nodig extra hulp en zet in op het voorkomen van achterstanden. Het schoolbestuur sluit aan op de netwerken die er al zijn en werkt samen met anderen om beleid en uitvoering vorm te geven.

Quadraam spant zich in om kansen van kinderen te vergroten, onder andere de drempels tussen primair en voortgezet onderwijs én binnen het voortgezet onderwijs weg te halen. Dit doen ze onder andere door keuzes uit te stellen, alternatieve routes en keuzemomenten te ontwikkelen en over grenzen van opleidingen heen te werken. Door daar waar mogelijk meer opleidingen te concentreren op één locatie verlaagt het schoolbestuur (fysieke) drempels en versterkt het schoolbestuur doorlopende leerlijnen en kans van slagen bij opstromen.

In het Strategisch Huisvestingsplan van Quadraam kiest het schoolbestuur expliciet voor een beweging van segregatie naar integratie, waarbij brede scholengemeenschappen bijdragen aan ontmoeting, kansengelijkheid en maatschappelijke samenhang. Campussen (concentratie van opleidingen op één locatie) kunnen hieraan bijdragen. Ze maken het mogelijk om verschillende onderwijssoorten en -niveaus dicht bij elkaar te organiseren, voorzieningen en faciliteiten te delen en flexibel in te spelen op demografische krimp, veranderende onderwijsconcepten en inclusiever onderwijs. Tegelijkertijd benadrukt Quadraam dat niet elke locatie of onderwijscontext zich leent

voor een campusontwikkeling. De keuze voor een campus moet altijd voortkomen uit een zorgvuldige afweging van doelgroep, onderwijsconcept, schaalgrootte en ruimtelijke mogelijkheden. De visie op campusontwikkeling vraagt dus om maatwerk per locatie en regio.

Wat betekent dit wensbeeld voor de huisvesting?
Op natuurlijke momenten zoals (ver)nieuwbouw/renoveren/aanpassen onderzoeken we de haalbaarheid om meer opleidingen te concentreren op één locatie in het kader van brede(re) scholengemeenschappen c.q. campusgedachte. Stichting Quadraam wil voorkomen dat gebouwen bijdragen aan beeldvorming gebaseerd op onderscheidende doelgroepen. Tegelijkertijd blijft er aandacht voor het behoud van een sterke 'thuisbasis', zodat leerlingen zich op hun locatie veilig en vertrouwd blijven voelen.

In bestaande situaties wordt bij leegstand onderzocht of (onderdelen van) opleidingen geconcentreerd kunnen worden in het kader van brede(re) scholengemeenschappen. Hierbij blijft aandacht voor de 'thuisbasis' (oftewel het thuis voelen) van leerlingen.

Het overwegen van medegebruik of verhuur kan zowel in bestaande situaties als op natuurlijke momenten van (ver)nieuwbouw en renovatie plaatsvinden. In bestaande situaties wordt onderzocht of leegstand effectief kan worden ingezet voor maatschappelijke organisaties en initiatieven ten behoeve van de leerling (zie onderstaand kader). Hierbij wordt gebruik gemaakt van de verhuurmogelijkheden binnen de Wet Voortgezet Onderwijs, zoals de lokale verordening daar spelregels voor biedt.

Hoe ver zijn we op dit moment in het bereiken van deze visie en ambitie?

In de gemeente Zevenaar worden kwetsbare leerlingen en gezinnen door de inzet van **schoolmaatschappelijk werk** op de VO-scholen ondersteund. Daarnaast is **jongerenwerk** structureel in het gebouw aanwezig met inloopmomenten voor leerlingen op het Liemers College locatie Landeweer. De scholen en de gemeente Zevenaar ondersteunen het project **School's Cool**. Hierbij helpt een vrijwilliger een leerling en ouders in een moeilijkere thuissituatie de overstap te maken van basisschool naar voortgezet onderwijs.

De gemeente Duiven werkt samen met het Candea College als het gaat om een preventief aanbod voor kwetsbare jongeren. Zo is er een **maatschappelijk werker** gekoppeld aan het Candea College voor ondersteuningsvragen die verder reiken van het onderwijs. **Jongerenwerk** is aanwezig op het Candea College om laagdrempelig bereikbaar te zijn voor (kwetsbare) leerlingen. Andere preventieve activiteiten op het Candea College die vanuit de gemeente worden gefinancierd zijn onder andere de aanwezigheid van **IrisZorg** en **Stichting Halt,** lesaanbod van **Chris en Voorkom** en de **preventieve spreekuren van de leerplichtambtenaar**.

Initiatieven die zijn ontwikkeld op de scholen voor voortgezet onderwijs in de gemeente Didam om kwetsbare gezinnen en leerlingen extra te ondersteunen zijn de aanwezigheid van **schoolmaatschappelijk werk** op de scholen en het project **School's Cool**. Daarnaast is **jongerenwerk** met structurele inloopmomenten aanwezig op Symbion en het Liemers College locatie Dijksestraat. Samen met Symbion wordt via het programma **School&Omgeving** gewerkt aan gelijke kansen en talentontwikkeling van leerlingen.

2.5 Sterk en toekomstbestendig vmbo

Quadraam ziet dat met name de vmbo-basisberoepsgerichte en vmbo-kaderberoepsgerichte leerwegen onder druk staan. Dit is geen lokaal verschijnsel, maar onderdeel van een landelijke ontwikkeling waarbij veranderende onderwijsstructuren en demografische trends leiden tot dalende leerlingaantallen. Dit vraagt om een gezamenlijke aanpak: binnen Quadraam zelf, maar nadrukkelijk ook samen met gemeenten, het bedrijfsleven en het vervolgonderwijs (mbo). De opgave om te komen tot een toekomstbestendig vmbo speelt daarmee in de gehele regio. Alleen door samenwerking kan het vmbo-aanbod behouden en aantrekkelijk blijven, zodat leerlingen daadwerkelijk keuzevrijheid houden.

Het Candea College en het Liemers College werken gezamenlijk aan een toekomstbestendige inrichting van het vmbo in de Liemers. Met deze samenwerking willen beide scholen met partners gericht bijdragen aan het versterken en borgen van een krachtig en aantrekkelijk regionaal vmbo-aanbod. Dit is een lopend proces en de vertaling naar huisvesting is daarom nog niet verwerkt in de resultaten van dit IHP.

Ook door de samenwerking met het mbo te intensiveren ontstaan nieuwe leer- en ontwikkelmogelijkheden voor vmbo-leerlingen en wordt hun doorstroom naar het vervolgonderwijs versterkt. De mogelijke komst van het Graafschap College (mbo) naar de Liemers biedt hiervoor concrete kansen.

Sterk Techniekonderwijs (STO) is een landelijk initiatief van OCW dat sinds 2018 loopt. Het doel is om het techniekonderwijs in het vmbo te versterken (zowel inhoudelijk als imago). In het kader van STO is Technoplaza ontwikkeld en wordt er intensief samengewerkt met regionale opleidingsbedrijven. Technoplaza is een samenwerkingsverband waarin scholen in het primair en voortgezet onderwijs, samen met regionale bedrijven en instellingen, werken aan het versterken van techniekonderwijs. Het fungeert als fysieke en inhoudelijke ontmoetingsplek waar onderwijs en bedrijfsleven elkaar vinden en waar leren plaatsvindt in een levensechte context. Dit initiatief versterkt de aansluiting op het vervolgonderwijs en de arbeidsmarkt in de regio.

Wat betekent dit voor de huisvesting?
In bestaande situaties wordt onderzocht of leegstand effectief kan worden ingezet voor initiatieven ten behoeve van een sterk en toekomstbestendig vmbo in de regio. Voorbeelden hiervan zijn ruimtegebruik door bijvoorbeeld mbo-instellingen, het bedrijfsleven en het initiatief Technoplaza. Hierbij wordt gebruikgemaakt van de verhuurmogelijkheden binnen de Wet Voortgezet Onderwijs. Per casus dient besloten te worden of de GRHVOL dit steunt en wil faciliteren in huisvesting.

2.6 Spreiding en bereikbaarheid van het onderwijsaanbod

Visie en ambitie
De gemeenten Duiven, Montferland en Zevenaar en stichting Quadraam streven naar een goede spreiding van het voortgezet onderwijs over de Liemers. Eén van de doelen bij de oprichting van de GRHVOL was het kunnen (blijven) aanbieden van een breed aanbod van het voortgezet onderwijs in alle drie de kernen. De gemeenten en stichting Quadraam hechten waarde aan keuzevrijheid en een pluriform aanbod passend bij de mogelijkheden en behoeften van de leerlingen. Hierbij wordt gestreefd naar:

- een gezonde balans tussen vraag en aanbod in elke gemeente;
- voldoende nabijheid van onderwijs voor elke leerling.

Evident zijn er ook grenzen aan het bereikbaar houden van een breed aanbod voor Quadraam. Tijdens de actualisatie van het IHP (of eerder indien nodig) wordt daarom onderzocht hoe deze ambitie zich verhoudt tot de haalbaarheid.

Wat betekent dit wensbeeld voor de huisvesting?
Op het moment van opstellen van het R-IHP is de spreiding en bereikbaarheid van het onderwijsaanbod op orde. Bij ontwikkelingen of verschuivingen in het onderwijsaanbod en tijdens de actualisatie van het R-IHP beoordelen we de balans tussen vraag en aanbod op kernniveau. Deze kernenvisie betekent dat leegstand in de ene gemeente geen invloed heeft op besluitvorming over investeringen in onderwijshuisvesting in de andere gemeente(n).

Taken en verantwoordelijkheden
De Wet op het voortgezet onderwijs schrijft voor dat de gemeenten een zorgplicht hebben voor uitbreiding en (vervangende) nieuwbouw van scholen. Deze zorgplicht behelst een individuele benadering: per schoolgebouw wordt bekeken wanneer deze in aanmerking komt voor vervangende huisvesting. Ook een verzoek tot uitbreiding wordt (afgezien van een mogelijke toekenning van capaciteit binnen verwijsbare afstand) individueel beoordeeld.

De gemeenten en het schoolbestuur bekijken en sturen vraag en aanbod integraal en gezamenlijk aan. Dit gaat over het behouden en versterken van het bestaande aanbod, rekening houdend met de behoefte aan keuzevrijheid, pluriform en thuisnabij onderwijs.

2.7 Multifunctioneel gebruik en bezetting van de schoolgebouwen

Visie en ambitie

De gemeenten Duiven, Montferland en Zevenaar en stichting Quadraam zetten zich in voor maatschappelijke initiatieven en ontwikkelingen in de omgeving. Een schoolgebouw kan ruimte bieden voor ontmoeting, samenwerking en participatie van ouders, verenigingen en maatschappelijke organisaties. De drie gemeenten en het schoolbestuur zien het als maatschappelijk belang om te komen tot voorwaarden die voor alle partijen acceptabel zijn om leegstand/bezetting in schoolgebouwen beter te benutten/te verbeteren.

In onze samenleving zien we dat sociale vaardigheden en netwerkvaardigheden steeds belangrijker zijn voor bijvoorbeeld het vinden van werk en het onderhouden van een sociaal netwerk. Die vaardigheden leer je vanzelfsprekend in een meer gemengde omgeving waar onderwijs en maatschappelijke functies elkaar versterken.

Wat betekent dit wensbeeld voor de huisvesting?

In bestaande situaties wordt onderzocht of leegstand effectief kan worden ingezet voor maatschappelijke initiatieven. Dit draagt bij aan een optimale en toekomstbestendige benutting van onderwijshuisvesting. Hierbij wordt gebruikgemaakt van de verhuurmogelijkheden binnen de Wet Voortgezet Onderwijs. Structurele leegstand is niet wenselijk voor de exploitatie van een schoolbestuur en is tevens niet wenselijk voor de GRHVOL in verband met uitdagingen bij levensduurverlenging bij bestaande gebouwen.

Op casusniveau wordt in haalbaarheidsonderzoeken onderzocht of het haalbaar en wenselijk is om de bezetting te verhogen dan wel de normatieve leegstand te reduceren. Dit is enerzijds mogelijk via het inzetten van leegstand voor maatschappelijke initiatieven (wanneer de GRHVOL dit steunt en wil faciliteren). Een andere mogelijkheid is om structurele leegstand af te koppelen van onderwijs en terug te geven aan de betreffende gemeente. In een haalbaarheidsonderzoek dient de route per casus te worden uitgewerkt.

Taken en verantwoordelijkheden

Schoolbesturen kunnen ruimten in een onderwijsgebouw aan derden verhuren anders dan ten behoeve van het onderwijs, mits het college van B&W (van de vestigingsgemeente) daarvoor vooraf toestemming heeft verleend (conform WVO en individuele verordeningen). Aan deze toestemming kan het college voorwaarden verbinden, onder meer met betrekking tot behoud van de onderwijsfunctie, veiligheid, onderhoud en kosten.

2.8 Kwaliteit en duurzaamheid

(Ver)nieuwbouw of renovatie

Vanuit de zorgplicht dragen de gemeenten via de GRHVOL op natuurlijke momenten zoals (ver)nieuwbouw of renovatie zorg voor de bekostiging van een gebouw dat voldoet aan het Besluit Bouwwerken en Leefomgeving 2012 (Bbl) en toegankelijkheid. De GRHVOL is daarmee verantwoordelijk voor de basiskwaliteit in huisvesting. Ook Frisse Scholen klasse B wordt bij (ver)nieuwbouw of renovatie door de GRHVOL en stichting Quadraam gezien als basiskwaliteit.

Individuele gemeenten geven lokaal vorm en inhoud aan de duurzaamheidsambities van het klimaatakkoord. Voor bovennormatieve kwaliteitsimpulsen op natuurlijke momenten zoals (ver)nieuwbouw of renovatie, zoals bijvoorbeeld ENG en Frisse Scholen klasse A, zijn de individuele gemeenten dus verantwoordelijk. Op projectniveau gaat de vestigingsgemeente in gesprek over de duurzaamheidsambities. De gemeenten in de GRHVOL zijn autonoom in deze keuzes en de wijze van financiering van de bovennormatieve kwaliteit.

Op natuurlijke momenten van (ver)nieuwbouw ontwerpen we de schoolgebouwen zo flexibel mogelijk, zodat ze kunnen meebewegen met de veranderende behoeften van het onderwijs en de maatschappij. Dit zorgt ervoor dat onze onderwijsvoorzieningen niet alleen nu, maar ook in de toekomst optimaal kunnen functioneren. Hierbij wordt minimaal uitgegaan van de actuele regelgeving zoals het Bbl en kostenneutrale maatregelen die bijdragen aan een aanpasbaar gebouw. Dit betekent dat de hoofddraagconstructie zo veel als mogelijk aanpasbare indelingen mogelijk maakt en binnenwanden en gevels waar mogelijk niet-constructief zijn, het stramien en de vloerhoogtes meerdere indelingsvarianten ondersteunen en installaties waar mogelijk modulair en uitbreidbaar zijn met voldoende reserveruimte. Bij (ver)nieuwbouw wordt bij het ontwerp al gekeken naar toekomstige uitbreidings- dan wel krimpmogelijkheden of naar toekomstig medegebruik. Dit betekent dat er op de kavel ruimte is gereserveerd voor toekomstige uitbreiding en dat delen van het gebouw functioneel zelfstandig kunnen worden gebruikt (bij krimp en afstoten). Hiervoor dient in het ontwerp zorgvuldig nagedacht te worden over posities van verticale stijgpunten (trappen en liften) en entrees. Aanvullende ambities ten aanzien van flexibel bouwen kunnen worden gerealiseerd indien daarvoor extra middelen beschikbaar worden gesteld door de individuele gemeente. Voor het aanpassen van bestaande gebouwen ligt de verantwoordelijkheid bij het schoolbestuur, tenzij anders wordt afgesproken.

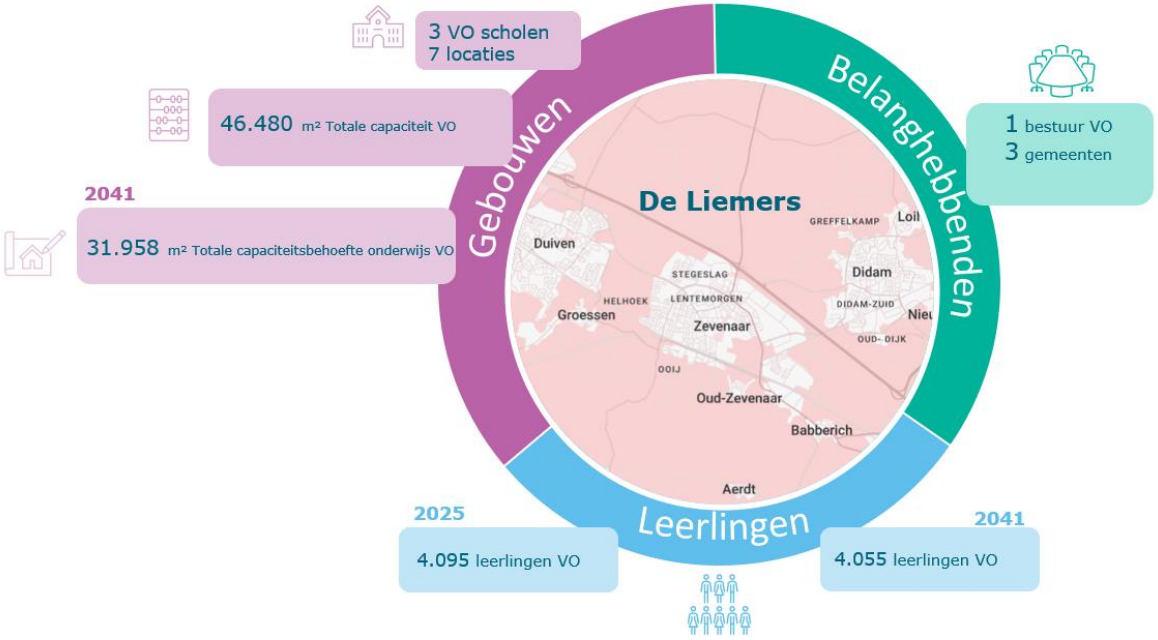
Bestaand vastgoed

Schoolbesturen zijn in samenspraak met de vestigingsgemeente verantwoordelijk voor het eventueel verduurzamen van bestaand vastgoed op natuurlijke momenten (onderhoud), op basis van wettelijke verplichtingen (EML-maatregelen). Subsidiemogelijkheden voor verduurzaming van huisvesting worden gezamenlijk door de gemeenten en het schoolbestuur onderzocht en overwogen om de kwaliteit en het toekomstperspectief van (bestaande) schoolgebouwen te verbeteren (bijvoorbeeld DUMAVA). Zonder grootschalige maatregelen en omvangrijke investeringen is het niet haalbaar om deze gebouwen energieneutraal te maken. Het bestaande vastgoed wordt daarom gespiegeld aan de landelijke ‘sectorale routekaart duurzaamheid’. In de actualisatie van dit IHP in 2029 wordt het verduurzamen van bestaand vastgoed geconcretiseerd.

3 De huidige situatie

3.1 Algemeen

De gemeenten Zevenaar, Duiven en Montferland tellen drie scholen met momenteel in totaal zeven schoolvestigingen voor voortgezet onderwijs. Deze scholen worden bestuurd door Stichting Quadraam.

3.2 Leerlingenontwikkeling en leerlingenprognoses

De scholen voor voortgezet onderwijs in de gemeenten Zevenaar, Duiven en Montferland telden op 1 oktober 2025 4.095 leerlingen[2]. Het leerlingenaantal is de afgelopen jaren gedaald. Volgens de prognose blijft dit leerlingenaantal vanaf 2026 stabiel. De prognoses (uit 2025) zijn opgesteld op basis van woningbouwprogramma's per gemeente. Vanwege de onzekerheid van woningbouwprognoses- en planningen dienen de leerlingenprognoses jaarlijks te worden gemonitord.

Naam school	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Candea College locatie Saturnus 1	943	921	989	916	842	816
Candea College locatie Eltensestraat	955	941	879	879	818	729
Totaal Duiven	**1.898**	**1.862**	**1.868**	**1.795**	**1.660**	**1.545**
Symbion	189	171	169	185	195	195
Liemers College locatie Dijksestraat	423	401	402	435	482	498
Totaal Didam	**612**	**572**	**571**	**620**	**677**	**693**
Liemers College locatie Heerenmäten	930	996	1.011	1.051	919	956
Liemers College locatie Landeweer	463	431	390	412	391	389
Liemers college locatie Zonegge	449	344	333	311	473	512
Totaal Zevenaar	**1.842**	**1.771**	**1.734**	**1.774**	**1.783**	**1.857**
Totaal GR	**4.352**	**4.205**	**4.173**	**4.189**	**4.120**	**4.095**

Tabel 1a. Leerlingenontwikkeling per schoolvestiging (2020 – 2024)

[2] *Bron: aantal leerlingen per onderwijssoort, cluster en leeftijd, DUO.*

Naam school	2027	2029	2031	2033	2035	2037	2039	2041
Candea College locatie Saturnus 1	792	765	746	741	735	731	730	727
Candea college locatie Eltensestraat	800	781	764	760	756	754	756	755
Symbion	205	205	203	204	205	205	205	205
Liemers College locatie Heerenmäten	891	885	874	875	878	878	884	887
Liemers College locatie Dijksestraat	517	525	528	538	544	544	545	544
Liemers College locatie Landeweer	394	395	391	393	395	395	398	399
Liemers college locatie Zonegge	538	539	531	528	529	530	535	538
Totaal	**4.137**	**4.095**	**4.037**	**4.039**	**4.042**	**4.037**	**4.053**	**4.055**

Tabel 1b. Leerlingenprognose per schoolvestiging (2027-2041)

3.3 Voortgezet onderwijs per gemeente

De capaciteit waarmee in het R-IHP wordt gerekend, is de werkelijke capaciteit van het gebouw conform NEN2580. Dit betreft alleen de binnenruimte. De ruimtebehoefte van een school wordt op basis van een formule berekend. Hierbij wordt de benodigde onderwijscapaciteit bepaald met de vastgestelde Verordeningen voorzieningen huisvesting onderwijs.

Wanneer er op basis van een vergelijking tussen de ruimtebehoefte en de capaciteit sprake is van een overschot, betekent het niet dat deze capaciteit leegstaat. Het is een formeel (theoretisch) overschot. In de praktijk wordt dit overschot vaak ingezet voor andere onderwijsfuncties of maatschappelijke functies. Daarnaast zijn de vierkante meters normatieve overcapaciteit niet altijd zonder meer bruikbaar of inzetbaar voor onderwijs of andere functies. Dit kan onder andere komen door een versnippering van ruimten in een gebouw of ruimtelijke beperkingen (zoals beperkt natuurlijk daglicht of een ongunstige bruto-/netto vloeroppervlak verhouding). Hierdoor is formele overcapaciteit niet altijd voelbaar en bruikbaar voor andere functies.

De buitenruimte staat los van de gebouwcapaciteit. De buitenruimte wordt op basis van een andere norm berekend.

Gemeente Duiven

In de kern Duiven is op dit moment één school gevestigd voor voortgezet onderwijs met twee vestigingen: Candea College locatie Saturnus 1 en Candea College locatie Eltensestraat. Op locatie Saturnus 1 wordt havo en vwo aangeboden en in het eerste en tweede leerjaar een dakpanklas mavo/havo. Deze locatie heeft een gebouwcapaciteit van 7.181 m^2 bvo. Op locatie Saturnus 3 bevindt zich het technasium van het Candea College voor havo en vwo. Het technasium heeft een capaciteit van 150 m^2 bvo (op deze locatie staan geen leerlingen ingeschreven). Op locatie Eltensenstraat wordt vmbo basisberoepsgerichte leerweg en kaderberoepsgerichte en mavo aangeboden. Deze locatie heeft een gebouwcapaciteit van 8.543 m^2 bvo. In de gemeente Duiven is er voor het voortgezet onderwijs volgens de prognose 2041 een normatieve overcapaciteit van 4.947 m^2 bvo[3]. In de praktijk wordt deze overcapaciteit voor een deel ingezet voor het onderwijs of maatschappelijke partners, waar door de overcapaciteit ca. 4.624 m^2 bvo bedraagt. Dit wordt nader toegelicht in paragraaf 4.1.1.

[3] Locatie Eltensestraat heeft formeel geen recht op een vaste voet voor een nevenvestiging met spreidingsnoodzaak van 550 m² bvo. Oorspronkelijk is deze locatie echter gebouwd als zelfstandige school waardoor de basisvoorzieningen (zoals een aula en directie- en stafruimten die normaliter vanuit deze vaste voet gerealiseerd worden) wel aanwezig zijn.

Gemeente Montferland

In de kern Montferland zijn op dit moment twee scholen voor voortgezet onderwijs gevestigd: Liemers College (locatie Dijksestraat) en Symbion. Op Liemers College locatie Dijksestraat wordt een brede brugklas mavo/havo/vwo aangeboden met uitstroommogelijkheden richting mavo, havo en vwo leerjaar 3. Bovenbouw vwo-leerlingen vervolgen hun onderwijs op Heerenmäten. Deze locatie heeft een gebouwcapaciteit van 5.275 m^2 bvo. Op Symbion wordt praktijkonderwijs aangeboden. Deze locatie heeft een gebouwcapaciteit van 4.031 m^2 bvo. In de gemeente Montferland is er voor het voortgezet onderwijs volgens de prognoses 2041 een normatieve overcapaciteit van 2.610 m^2 bvo.

Gemeente Zevenaar

In de kern Zevenaar is op dit moment één school gevestigd voor voortgezet onderwijs met drie vestigingen: Liemers College locatie Landeweer, Liemers College locatie Heerenmäten en Liemers College locatie Zonegge. Op Liemers College Landeweer wordt vmbo basisberoepsgerichte leerweg en kaderberoepsgerichte leerweg aangeboden. Deze locatie heeft een gebouwcapaciteit van 6.980 m^2 bvo[4]. Op deze locatie is er volgens de prognoses 2041 een normatieve overcapaciteit van 2.470 m^2 bvo. In de praktijk wordt deze overcapaciteit voor een groot deel ingezet voor het onderwijs of maatschappelijke partners, waar door de overcapaciteit ca. 1.470 m² bvo bedraagt. Dit wordt nader toegelicht in paragraaf 4.3.1. Op Liemers College Zonegge wordt vmbo theoretisch gerichte leerweg (mavo) en agora onderwijs aangeboden. Op Liemers College Heerenmäten wordt havo en vwo aangeboden. Vanuit de GRHVOL is besloten tot het uitwerken van de definitiefase voor vervangende nieuwbouw voor locaties Zonegge en Heerenmäten op/bij de locatie Heerenmäten. Door het samenvoegen en nieuwbouwen van de locaties Heerenmäten en Zonegge wordt volgens de prognoses 2041 een normatieve overcapaciteit van 4.495 m^2 bvo opgelost.

Scholen voor voortgezet onderwijs gemeenten Duiven, Montferland en Zevenaar						
Vestigingscode	**Naam school**	**Bouwjaar**	**Renovatie-jaar**	**Norm bvo (2041)**	**Capaciteit gebouw (m²)**	**Verschil norm en capaciteit (m²)**
03RR00	Candea College locatie Saturnus 1	2000		5.197	7.181	1.984
03RR07	Candea College locatie Saturnus 3 (Technasium)	2004		-	150	150
03RR04	Cande College locatie Eltensestraat	1997		5.730	8.543	2.813
08PS00	Symbion	2006		2.793	4.031	1.238
16SK00	Liemers College locatie Heerenmäten	1980		6.271	7.917	1.646
16SK01	Liemers College locatie Dijksestraat	1935, 1997	2023	3.903	5.275	1.372
16SK05	Liemers College locatie Landeweer	2014		4.510	6.980	2.470
16SK07	Liemers College locatie Zonegge	1980		3.554	6.403	2.849
Totaal				**31.958**	**46.480**	**14.522**

Tabel 2. Gebouwgegevens per schoolvestiging VO in de Liemers[5]

De schoolvestigingen voortgezet onderwijs in de Liemers hebben op dit moment een gezamenlijke gebouwencapaciteit van 46.480 m^2 bvo. De totaal geprognosticeerde normatieve leegstand in 2041 van 14.522 m^2 bvo wordt met de maatregelen uit dit R-IHP teruggebracht naar 9.027 m^2 bvo (deze maatregelen worden nader toegelicht in hoofdstuk 4). In de praktijk wordt deze overige overcapaciteit van 9.027 m^2 bvo voor een groot deel ingezet voor het onderwijs of maatschappelijke partners.

[4] Hierbij speelt voor dit gebouw dat er sprake is van een ongunstige bruto vloeroppervlak/netto vloeroppervlak-verhouding en een starre gebouwstructuur. Hierdoor zijn vierkante meters beperkt flexibel en soms functioneel inzetbaar.

[5] In de normatieve ruimtebehoefte berekeningen is geen gebruik gemaakt van de data van xxllnc.

3.4 (Voortgezet) speciaal onderwijs en speciaal basisonderwijs

In de gemeente Montferland zijn er voorzieningen voor (voortgezet) speciaal onderwijs en in gemeente Zevenaar is er een voorziening voor speciaal basisonderwijs. Deze voorzieningen hebben een eigen toekomstperspectief en vallen buiten de GRHVOL. Daarmee worden deze betreffende scholen niet behandeld in dit IHP.

3.5 Bewegingsonderwijs voortgezet onderwijs

De wettelijke zorgplicht voor onderwijshuisvesting behelst voor de gemeenten ook het zorgen voor voldoende ruimte voor bewegingsonderwijs (voor het genormeerd aantal uren). De behoefte aan bewegingsonderwijs wordt per schoolvestiging berekend op basis van het totale aantal lesuren bewegingsonderwijs per week. In de volgende tabel is deze behoefte afgezet tegen het benodigde aantal gymnastieklokalen op basis van maximaal 40 lesuren per week. De tabel laat zien dat er geen knelpunten worden verwacht in de capaciteit van het aantal gymnastieklokalen gedurende de looptijd van het R-IHP.

De berekening voor de normatieve behoefte aan gymnastieklokalen is gemaakt conform de uitgangspunten in de verordening; dat wil zeggen dat er bij minder dan 20 lesuren per week geen recht is op een 'eigen' gymzaal en dat er formeel (door gemeente) elders capaciteit gezocht dient te worden. De tabel laat zien dat dit nergens aan de orde is.

Behoefte en capaciteit bewegingsonderwijs					
Naam school		**2025**	**2030**	**2035**	**2040**
Candea College locatie Saturnus 1	Aantal lesuren bewegingsonderwijs	59	52	51	51
	Normatieve behoefte gymnastieklokalen	1	1	1	1
	Huidige capaciteit gymnastieklokalen	2	2	2	2
	Aantal resturen beschikbaar	*21*	*28*	*29*	*29*
Candea college locatie Eltensestraat	Aantal lesuren bewegingsonderwijs	57	54	53	53
	Normatieve behoefte gymnastieklokalen	1	1	1	1
	Huidige capaciteit gymnastieklokalen	2	2	2	2
	Aantal resturen beschikbaar	*23*	*26*	*27*	*27*
Symbion	Aantal lesuren bewegingsonderwijs	19	20	20	20
	Normatieve behoefte gymnastieklokalen	0	1	1	1
	Huidige capaciteit gymnastieklokalen	1	1	1	1
	Aantal resturen beschikbaar	*21*	*20*	*20*	*20*
Liemers College locatie Dijksestraat	Aantal lesuren bewegingsonderwijs	34	37	38	38
	Normatieve behoefte gymnastieklokalen	1	1	1	1
	Huidige capaciteit gymnastieklokalen	2	2	2	2
	Aantal resturen beschikbaar	*46*	*43*	*42*	*42*
Liemers College locatie Zonegge	Aantal lesuren bewegingsonderwijs	33	37	37	37
	Normatieve behoefte gymnastieklokalen	1	1	1	1
	Huidige capaciteit gymnastieklokalen	3	3	3	3
	Aantal resturen beschikbaar	*87*	*83*	*83*	*83*
Liemers College locatie Heerenmäten	Aantal lesuren bewegingsonderwijs	64	61	61	62
	Normatieve behoefte gymnastieklokalen	2	2	2	2
	Huidige capaciteit gymnastieklokalen	3	3	3	3
	Aantal resturen beschikbaar	*56*	*59*	*59*	*58*
Liemers College locatie Landeweer	Aantal lesuren bewegingsonderwijs	27	27	27	28
	Normatieve behoefte gymnastieklokalen	1	1	1	1
	Huidige capaciteit gymnastieklokalen	2	2	2	2
	Aantal resturen beschikbaar	*53*	*53*	*53*	*52*

Tabel 3. Behoefte en capaciteit bewegingsonderwijs per schoolvestiging VO in de Liemers

Deze sportvoorzieningen kennen naast het voortgezet onderwijs ook andere gebruikers (bijvoorbeeld verenigingen). De bezetting van gymzalen kan worden verbeterd door bijvoorbeeld (het intensiveren) van avondgebruik, mits hier goede beheer- en gebruiksafspraken over worden gemaakt met het schoolbestuur.

4 Opgaven en scenario’s

In dit hoofdstuk wordt per schoolvestiging in beeld gebracht welke opgaven er zijn ten aanzien van onderwijshuisvesting, gekoppeld aan de inhoudelijke visie en ambities zoals geformuleerd in hoofdstuk 2. Op basis van de ambities en visie zijn uitgangspunten ten aanzien van de onderwijshuisvesting geformuleerd. Dit heeft geleid tot scenario’s op gemeenteniveau, waarbij per gemeente integraal is gekeken naar de verschillende schoolgebouwen, de opgave en hun onderlinge samenhang. Per gebouw is daarnaast een gebouwenkaart opgesteld, die zijn opgenomen als bijlage 1. In bijlage 2 zijn de rapportages van de schouwen van de gebouwen opgenomen.

Onderstaande paragrafen beschrijven als eerste de huisvestingsvragen per gebouw. Er wordt een antwoord gegeven op de vraag welke maatregelen (eventueel) nodig zijn. Vervolgens wordt het voorkeursscenario voor de huisvestingsopgave toegelicht.

4.1 Opgaven per school – gemeente Duiven

Candea locatie Saturnus 1

Het gebouw van het Candea College locatie Saturnus 1 dateert uit 2000 en bestaat uit één hoofdvolume met vier bouwlagen. Het gebouw is functioneel ingericht en goed onderhouden. Uit de schouw blijkt dat de staat van het gebouw overwegend goed is. De plafonds dienen over circa tien jaar te worden vervangen. Enkele aandachtspunten zijn de beperkte toegankelijkheid voor rolstoelgebruikers door smalle klapdeuren en de temperatuurklachten aan de zonzijde van het gebouw. De ventilatie is in 2019 verbeterd, maar verdient blijvende aandacht. Er zijn op dit moment geen urgente maatregelen noodzakelijk, maar het is raadzaam om de toegankelijkheid en klimaatbeheersing structureel te blijven monitoren.

Candea locatie Eltensestraat

Het gebouw van Candea College locatie Eltensestraat dateert uit 1997 en bestaat uit één hoofdvolume. Het gebouw is geschikt voor het huidige onderwijsaanbod. Uit de schouw blijkt dat de staat van het gebouw goed is. Ondanks dat de installaties verouderd zijn ten opzichte van de hedendaagse normen, is de staat van de installaties nog overwegend goed en werken de installaties naar behoren. Het binnenklimaat is comfortabel. Regulier onderhoud en gevelreiniging zijn wel een punt van aandacht. Het buitenplein wordt op dit moment vernieuwd.

4.1.1 Voorkeursscenario

Het voorkeursscenario voor het Candea College in de gemeente Duiven (locaties Saturnus 1 en Eltensestraat) betreft een verkennend haalbaarheidsonderzoek naar het verbeteren van de bezetting en het meer beheersbaar maken van de leegstand. De prognoses wijzen uit dat Candea College locatie Saturnus 1 (inclusief technasium) in 2041 2.143 m^2 normatieve leegstand heeft en dat Candea College locatie Eltensestraat 2.813 m^2 normatieve leegstand heeft (als gevolg van scholenfusies in de jaren ’90 en demografische krimp). Leegstand is ongunstig voor schoolbesturen vanuit exploitatieoogpunt en is ook voor gemeenten onwenselijk, onder meer vanwege

knelpunten bij levensduurverlening en hogere kapitaallasten. Het bestuur van de GRHVOL heeft daarom opdracht gegeven voor de uitvoering van een haalbaarheidsonderzoek.

Het haalbaarheidsonderzoek onderzoekt twee routes:

A. *Maatschappelijke functies inhuizen in onderwijshuisvesting*
   Deze route betreft het toevoegen van maatschappelijke initiatieven aan het onderwijs (met een voorkeur voor functies die het vmbo versterken) en het uitwerken van de ambities op het beleidsthema inclusief onderwijs. Het initiatief van het Graafschap College (mbo) en AT Techniekopleidingen en het initiatief van het Liemers Ambachtscentrum worden verder onderzocht.

B. *Onderwijscampus Candea College*
   Centreren van het voorgezet onderwijs van Duiven op een campus voor vmbo, havo en vwo op de locatie Saturnus. Het concentreren van meer opleidingen op één locatie draagt bij aan het beleidsthema kansengelijkheid omdat (fysieke) drempels tussen opleidingen worden verlaagd en doorlopende leerlijnen worden versterkt. In deze route komt de Eltensestraat vrij voor herbestemming, transformatie of sloop-herontwikkeling. Hierbij is er sprake van een tussentijdse investering (De Eltensestraat is in 1997 gebouwd en Saturnus 1 is in 2001 gebouwd. Dit betekent dat beide scholen respectievelijk pas na 2037 en 2041 in aanmerking zouden komen voor nieuwe huisvesting). In het haalbaarheidsonderzoek zal deze investering worden vertaald naar een demarcatie tussen GRHVOL en Quadraam, binnen de mogelijkheden van de Wet Voortgezet onderwijs.

Een combinatie van beide routes behoort ook tot de mogelijkheden (een campus voortgezet onderwijs samen met het mbo op de locatie Saturnus). De uitwerking is mede afhankelijk van de lange termijnvisie van beide initiatieven en hoe zich dat verhoudt tot de huisvestingssituatie in Duiven. Het onderzoek is nodig om invulling te geven aan die lange termijnvisie en om een afweging te kunnen maken naar een voorkeurkeuze. Het onderzoek zal aandacht hebben voor de context van Quadraam met zijn stakeholders, de context van de gemeente Duiven en de context van de GRHVOL. De routes worden in gezamenlijkheid tussen gemeente Duiven en Quadraam onderzocht.

Vanaf schooljaar 2025-2026 heeft Quadraam het initiatief genomen om de huidige leegstand op locatie Eltensestraat momenteel al verder terug te dringen en de positie van het vmbo te versterken. Quadraam is samen het Graafschap College (mbo) en AT-bedrijfsopleidingen een pilot gestart van een (metaal)technisch mbo in de Liemers. Dit betreft een BBL-opleiding waarin mbo-studenten één dag in de week onderwijs volgen in het gebouw van de Eltensestraat. Aanleiding van het initiatief is het stoppen van Rijn IJssel met een aantal opleidingen in Arnhem. Momenteel huurt het Graafschap College circa 350 m^2 bvo aan ruimten in de Eltensestraat. In een periode van drie jaar willen de partners evalueren of de pilot mbo in de Liemers voldoende perspectief heeft en er een BOL-opleiding (voltijd) kan worden gestart. Mogelijk zal de ruimtebehoefte van het mbo dan toenemen met 100 tot 200 m^2 bvo. Met dit initiatief wordt er op een zorgvuldige manier invulling gegeven aan het reduceren van de overcapaciteit, met behoud van onderwijskwaliteit. De totale formele overcapaciteit kan hierdoor worden bijgesteld op 4.624 m^2 bvo (en mogelijk 4.424 m2 bvo) in 2041.

Het voorkeursscenario dat uit het haalbaarheidsonderzoek naar voren komt heeft mogelijk impact op de capaciteit voor het bewegingsonderwijs voor het Candea College.

Wanneer het voortgezet onderwijs in Duiven wordt geconcentreerd op de locatie Saturnus (route B) betreft de normatieve behoefte aan bewegingsonderwijs drie gymnastieklokalen. De huidige capaciteit op locatie Saturnus 1 betreft twee gymnastieklokalen. Tot slot wordt er geen (directe) impact op het beleidsthema 'spreiding en bereikbaarheid' verwacht. De opleidingen van de Eltensestraat worden in route B weliswaar mogelijk verplaatst naar de locatie Saturnus (< 1 km), maar het totale aanbod VO in Duiven blijft ongewijzigd.

4.2 Opgaven per school – gemeente Montferland

Liemers College locatie Dijksestraat

Het oorspronkelijke gebouw van Liemers College locatie Dijksestraat dateert uit 1935 en heeft in 1997 een ingrijpende renovatie ondergaan waarbij tevens een nieuw achterste bouwdeel is toegevoegd. In 2023 is het oorspronkelijke bouwdeel opnieuw gerenoveerd. De uitstraling en functionaliteit zijn passend bij het onderwijsconcept en de locatie. Uit de schouw blijkt dat de staat van het gebouw redelijk is, gezien de leeftijd. Technisch voldoet het gebouw niet aan de hedendaagse normen als het gaat om de temperatuurregeling en ventilatie. Er kan nog een slag worden gemaakt door het toevoegen van luchtbehandeling. De temperatuur en ventilatie verdienen aandacht binnen een termijn van vijf jaar. Het buitenterrein is recent vernieuwd en verkeert in zeer goede staat.

Symbion

Het gebouw van Symbion dateert uit 2006 en bestaat uit twee bouwdelen die met elkaar zijn verbonden via een centrale aula. Het gebouw is functioneel ingericht en sluit qua uitstraling aan bij de omliggende nieuwbouwwijk. Uit de schouw blijkt dat de staat van het gebouw overwegend goed is. Er zijn geen urgente bouwkundige gebreken geconstateerd. Wel is er op installatietechnisch vlak een aandachtspunt te benoemen; hoewel de luchtbehandelingsinstallatie in de meeste ruimten functioneert, is er op minstens één locatie sprake van geluidsoverlast en zijn er klachten over resonantie.

4.2.1 Voorkeursscenario

Het voorkeursscenario voor de scholen in de gemeente Montferland (Symbion en Liemers College Dijksestraat) betreft het continueren van de huidige gebouwen en het oplossen van de normatieve leegstand. In de looptijd van het R-IHP is er geen rekening gehouden met een huisvestingsopgave voor deze scholen.

De prognoses wijzen uit dat Symbion in 2041 1.238 m^2 normatieve leegstand heeft en dat Liemers College Dijksestraat 1.372 m^2 normatieve leegstand heeft. De GRHVOL en Quadraam onderzoeken gezamenlijk de mogelijkheden om de leegstand op te lossen. Een van de mogelijkheden is het verhuren van ruimten aan maatschappelijke organisaties. Hierbij veronderstellen we dat de kosten voor het geschikt maken van deze ruimten worden gedekt uit de huurinkomsten (kosten komen niet ten laste van het IHP).

Daarnaast kan de leegstand worden ingezet voor inclusie. De scholen werken op basis van het ondersteuningsplan van het samenwerkingsverband (SWV) De Verbinding aan de invulling van de doelstellingen voor inclusief onderwijs. Hierbij wordt verondersteld dat de

leegstand bijvoorbeeld (deels) kan worden benut voor extra (individuele) ondersteuning door (zorg)partners, en voor het realiseren van symbioseklassen en/of trajectvoorzieningen in samenwerking met het SWV. Op het moment van schrijven is nog onvoldoende duidelijk hoe de individuele scholen invulling gaan geven aan inclusief onderwijs en wat dit betekent voor hun huisvesting.

In dit scenario wordt de huidige huisvesting gecontinueerd. Dit betekent dat er gedurende de looptijd van dit IHP ook geen gemeentelijke investeringen worden gedaan in verduurzamingsmaatregelen voor de schoolgebouwen.

Dit scenario heeft geen (directe) impact op de beleidsthema's 'kansengelijkheid', 'sterk en toekomstgericht vmbo', 'spreiding en bereikbaarheid' en 'bewegingsonderwijs'. Op het gebied van kansengelijkheid is er in dit scenario geen ruimtelijke component aan te wijzen; aanpassingen aan de huisvesting zijn niet nodig. Quadraam geeft op inhoud invulling aan dit thema. Omdat de schoollocaties in dit scenario behouden blijven, zijn er geen wijzigingen te verwachten in de spreiding en bereikbaarheid van het onderwijs, noch in de capaciteit voor bewegingsonderwijs.

4.3 Opgaven per school – gemeente Zevenaar

Liemers College locatie Landeweer

Het gebouw van Liemers College locatie Landeweer dateert uit 2014. Het gebouw bestaat uit één hoofdvolume met vier verdiepingen. Het gebouw is geschikt voor het huidige onderwijsaanbod. Uit de schouw blijkt dat de staat van het gebouw overwegen goed is. Er zijn geen urgente bouwkundige gebreken geconstateerd. De toegankelijkheid is grotendeels op orde, al verdient de inrichting van de miva-toiletten aandacht. Qua installaties zijn er aandachtspunten op het gebied van ventilatie en klimaatbeheersing, met name in specifieke lokalen. De klimaatbeheersing is in de meeste ruimten voldoende, maar in de techniek- en handvaardigheidslokalen zijn duidelijke tekortkomingen geconstateerd. De temperatuurregeling is hier onvoldoende. Het gebouw kan geclassificeerd worden als BENG, maar de exploitatielasten zijn relatief hoog. Het gebouw kan gezien worden als een 'early adopter' op gebied van duurzaamheid in 2014. De warmtepompen gaan richting het eind van de technische levensduur en onderdelen zullen binnen vijf jaar moeten worden vervangen.

Liemers College locaties Zonegge en Heerenmäten

Het pand Zonegge is in 1980 gebouwd. Onderzoeken hebben aangetoond dat het gebouw niet meer voldoet aan de functionele, onderwijskundige eisen van deze tijd. Daarnaast is het gebouw technisch verouderd en niet duurzaam. Ook het pand van de locatie Heerenmäten (bouwjaar 1980) is aan het einde van zijn functionele en technische levensduur[6]. In november 2023 is tijdens de intiatieffase een verkennend onderzoek uitgevoerd naar het samen huisvesten van Zonegge en Heerenmäten. Op basis van dit onderzoek heeft het bestuur van de GRHVOL samen met Quadraam de voorkeur gegeven aan volledige nieuwbouw op locatie Heerenmäten. Het project is vervolgens in 2025 en

[6] De gebouwen van locaties Zonegge en Heerenmäten zijn beoordeeld in een renovatiescan van HEVO. Deze gebouwen zijn, mede vanwege het lopende haalbaarheidsonderzoek naar vervangende nieuwbouw, niet meegenomen in de schouwen voor dit IHP.

begin 2026 verder uitgewerkt in de definitiefase. Er is inzicht verkregen in de gebruikerswensen, projectkaders, directe investeringslasten van het schoolgebouw en bijkomende kosten voor de realisatie hiervan, de voorlopige dekkingsparagraaf en de aanwezige risico's.

4.3.1 Voorkeursscenario

Liemers College locatie Landeweer

Het voorkeursscenario voor het Liemers College locatie Landeweer is het continueren van het huidige gebouw en het oplossen van de normatieve leegstand. In de looptijd van het R-IHP is er geen rekening gehouden met een huisvestingsopgave voor deze school. Dit betekent dat er gedurende de looptijd van dit IHP ook geen gemeentelijke investeringen worden gedaan in verduurzamingsmaatregelen voor de schoolgebouwen.

De prognoses wijzen uit dat Liemers College locatie Landeweer in 2041 2.470 m^2 normatieve leegstand heeft. Maardt heeft in opdracht van de GRHVOL in januari 2026 onderzoek gedaan naar het doelmatig en toekomstbestendig benutten van het gebouw gezien de relatief hoge normatieve leegstand in 2041. Op dit moment huisvest de locatie Landeweer een aantal initiatieven in het kader van de beleidsthema's inclusief onderwijs, kansengelijkheid en een sterk en toekomstgericht vmbo. Deze initiatieven kennen elk een aanvullende ruimtebehoefte (aanvullend op de normatieve ruimtebehoefte). De GRHVOL heeft bestuurlijk besloten deze initiatieven te ondersteunen en wil de ruimtebehoefte faciliteren in de huidige en toekomstige leegstand van de locatie Landeweer.

Inclusief onderwijs

Op Landeweer zijn er uitgebreide mogelijkheden voor ondersteuning op maat, waardoor een grotere en meer diverse groep leerlingen onderwijs kan volgen in de eigen regio. Hiermee sluit de locatie Landeweer aan bij de ambities van inclusief onderwijs, voor thuisnabij onderwijs. Voorheen werden deze leerlingen geïndiceerd als LWOO-leerlingen.

De opzet van een structuurklas (symbiose voorziening) binnen het schoolgebouw draagt eraan bij dat de instroom richting het VSO wordt teruggedrongen. De structuurklas maakt gebruik van twee klaslokalen.

Kansengelijkheid

De praktijkomgevingen op de locatie Landeweer worden niet alleen benut voor het reguliere vmbo basis- en kaderonderwijs, maar ook voor leerlingen uit groep 8 van het regulier en speciaal basisonderwijs. Door deze leerlingen al in groep 8 kennis te laten maken met praktijkgericht leren, draagt de locatie bij aan kansrijk adviseren en aan een betere aansluiting op het voortgezet onderwijs.

Jongerenwerk is structureel aanwezig met inloopmomenten voor leerlingen op het Liemers College locatie Landeweer. Deze organisatie maakt structureel gebruik van één klaslokaal.

Sterk Techniek Onderwijs (STO) en samenwerking bedrijfsleven

In het kader van STO is Technoplaza ontwikkeld. Recent is een nieuw convenant afgesloten om het Technoplaza te continueren. Technoplaza draagt bij aan betekenisvol onderwijs: leerlingen leren niet alleen uit boeken, maar ervaren hoe kennis en vaardigheden worden toegepast in de praktijk. Dit bevordert motivatie, talentontwikkeling en loopbaanoriëntatie. Daarnaast speelt Technoplaza een cruciale rol in het versterken van de regionale arbeidsmarkt, waar de vraag naar technisch geschoold personeel groot

is en naar verwachting verder zal toenemen. Door structurele samenwerking met het bedrijfsleven ontstaat een duurzame leerlijn van primair onderwijs naar voortgezet onderwijs en vervolgstappen richting mbo, hbo en werk. Technoplaza is momenteel nog gehuisvest op locatie Zonegge, maar wordt overgeplaatst naar locatie Landweer per schooljaar 2027/2028.

Daarnaast wordt er op locatie Landeweer intensief samengewerkt met regionale opleidingsbedrijven in het kader van STO. Leerlingen werken bijvoorbeeld aan een realistische opdracht, zoals het bouwen van zorgunits, waarmee onderwijs en beroepspraktijk direct met elkaar worden verbonden. Dit versterkt de aansluiting op het vervolgonderwijs en de arbeidsmarkt in de regio.

Met bovenstaande initiatieven wordt er op een zorgvuldige manier invulling gegeven aan het reduceren van de overcapaciteit, met behoud van onderwijskwaliteit. De totale ruimtebehoefte van bovenstaande initiatieven is door Maardt ingeschat op ca. 1.000 m² bvo. Dit aantal is indicatief (op basis van ervaringscijfers) en kent geen wettelijke grondslag. De totale formele overcapaciteit wordt hierdoor bijgesteld op 1.470 m² bvo in 2041. Deze resterende overcapaciteit is grotendeels normatief van aard en beperkt functioneel inzetbaar. Het gebouw kent een starre structuur in indeling die niet zonder ingrijpende aanpassingen geschikt te maken is voor andere onderwijsvormen of maatschappelijke partners. Tevens speelt mee dat het gebouw een ongunstige bruto vloeroppervlak/netto vloeroppervlak-verhouding heeft, waardoor de overcapaciteit beperkt flexibel inzetbaar is. Quadraam blijft zich onverminderd inzetten om de overcapaciteit waar mogelijk verder terug te dringen, steeds vanuit een onderwijsvisie en met oog voor betaalbaarheid.

Dit scenario heeft geen (directe) impact op de beleidsthema's 'spreiding en bereikbaarheid' en 'bewegingsonderwijs'. Omdat de schoollocatie in dit scenario behouden blijft, zijn er geen wijzigingen te verwachten in de spreiding en bereikbaarheid van het onderwijs, noch in de capaciteit voor bewegingsonderwijs.

Liemers College locaties Zonegge en Heerenmäten

Het voorkeursscenario voor Liemers College locaties Zonegge en Heerenmäten betreft vervangende nieuwbouw op locatie Heerenmäten. Op basis van het geprognotiseerde leerlingenaantal van 1453 leerlingen in 2045 wordt uitgegaan van een ruimtebehoefte van 9.786 m^2 bvo. Door het samenvoegen en nieuwbouwen van de twee locaties wordt volgens een normatieve geprognosticeerde overcapaciteit van 4.534 m^2 bvo in 2045 opgelost. Het uitgangspunt voor de nieuwbouw is de basiskwaliteit (Bbl en Frisse Scholen Klasse B) zoals beschreven onder het beleidsthema 'kwaliteit en duurzaamheid'. In de ontwerpfase wordt geadviseerd onderzoek te doen naar de realisatie van een ENG-ready gebouw en de vertaling van inclusief onderwijs naar ruimtelijke uitgangspunten.

Op basis van een integrale afweging van ruimtelijke kwaliteit, inpassing in de omgeving en aansluiting op de onderwijsvisie van het Liemers College is gekozen voor de situering van de nieuwbouw op de locatie van de huidige parkeerplaatsen van Heerenmäten (naast het huidige gebouw). Het huidige schoolgebouw kan hierdoor grotendeels in gebruik blijven tijdens de bouw. Eén vleugel van het gebouw van Heerenmäten wordt vóór de bouw vrijgespeeld, om meer ruimte te maken voor het nieuwbouwvolume. Tijdens de bouw worden de leerlingen van de locatie Heerenmäten verdeeld over de locaties Zonegge en Heerenmäten. De beschikbare overcapaciteit op Zonegge wordt hiervoor benut. Er worden geen tijdelijk units geplaatst. Wel dienen er

beperkte aanpassingen te worden gedaan aan de locatie Zonegge om deze verdeling mogelijk te maken.

Na de realisatie van de vervangende nieuwbouw vallen de huidige gebouwen van locatie Zonegge en locatie Heerenmäten terug aan de gemeente Zevenaar. Daarmee gaan deze gebouwen uit de vastgoedportefeuille van de GRHVOL. Het huidige gebouw van de locatie Heerenmäten wordt gesloopt.

Door het centreren van het onderwijsaanbod mavo, havo en vwo wordt bijgedragen aan het thema kansengelijkheid. Door mavo, havo en vwo te concentreren op één locatie verlaagt Quadraam (fysieke) drempels en worden doorlopende leerlijnen en kans van slagen bij opstromen versterkt.

Dit scenario heeft geen (directe) impact op de beleidsthema's 'spreiding en bereikbaarheid' en 'bewegingsonderwijs'. De locatie Zonegge wordt samengevoegd met de locatie Heerenmäten, maar het totale aanbod VO in Zevenaar blijft ongewijzigd. De sporthal blijft in de huidige vorm behouden (3 gymzaaldelen).

Voor de overige kaders en uitgangspunten voor project Heerenmäten/Zonegge wordt verwezen naar het fasedocument definitiefase Heerenmäten.

5 Meerjarenuitvoeringsplan

De vraagstukken en scenario's zijn in dit hoofdstuk vertaald naar een meerjarenuitvoeringsplan, opgedeeld in vier tijdvakken van ieder vier jaar. In paragraaf 5.1 is omschreven hoe de prioritering van de projecten tot stand is gekomen. Daarna zijn de projecten per tijdvak weergegeven in paragraaf 5.2 tot en met 5.5. Paragraaf 5.6 bevat het meerjarenuitvoeringsplan.

Voor schoolgebouwen die in tijdvak 3 en 4 40 jaar oud zijn en mogelijk het einde van hun technische levensduur naderen, wordt tijdens de periodieke actualisatie van het IHP opnieuw geïnventariseerd welke huisvestingsmaatregel passend is.

5.1 Prioritering tot meerjarenuitvoeringsplan

De prioritering van projecten gebeurt niet alleen op basis van de leeftijd en de staat van het gebouw, maar ook op basis van de inhoudelijke ambities en visie. Daarnaast kunnen ruimtelijke ontwikkelingen van invloed zijn op de prioritering van projecten. Het onderhavige R-IHP geeft perspectief wanneer een school of schoolvestigingen aan de beurt zijn. De tabel in paragraaf 5.6 bevat de prioritering van de projecten.

5.2 Tijdvak 2026-2029

In dit tijdvak is de haalbaarheids- en projectfase van de vervangende nieuwbouw voor Liemers College locaties Zonegge en Heerenmäten opgenomen. Start uitvoering van dit project is beoogd in het vierde kwartaal van 2029. Daarnaast is in het eerste tijdvak de haalbaarheidsstudie voor het Candea College in Duiven opgenomen. De haalbaarheidsstudie zal uitwijzen of en wanneer deze school in overgaat tot projectfase.

5.3 Tijdvak 2030-2033

In dit tijdvak is de oplevering van de vervangende nieuwbouw voor Liemers College locaties Zonegge en Heerenmäten opgenomen. De oplevering is beoogd in het tweede kwartaal van 2031, zodat de school in de zomervakantie van 2031 kan inhuizen. Tevens worden in dit tijdvak de huidige gebouwen van Zonegge en Heerenmäten gesloopt en wordt het terrein van Heerenmäten heringericht.

5.4 Tijdvak 2034-2037

In dit tijdvak staat er geen project opgenomen in de planning van het R-IHP.

5.5 Tijdvak 2038-2041

In dit tijdvak staat er geen project opgenomen in de planning van het R-IHP.

5.6 Meerjarenuitvoeringsplan Regionaal Integraal Huisvestingsplan

Meerjarenuitvoeringsplan GRHVOL																
		tijdvak 1				tijdvak 2				tijdvak 3				tijdvak 4			
naam school	huisvestingsvraagstuk	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038	2039	2040	2041
Candea College locatie Saturnus 1	haalbaarheidsonderzoek																
Candea college locatie Eltensestraat	haalbaarheidsonderzoek																
Symbion	geen vraagstuk																
Liemers College locaties Zonegge en Heerenmäten	vervangende nieuwbouw																
Liemers College locatie Dijksestraat	geen vraagstuk																
Liemers College locatie Landeweer	geen vraagstuk																

	haalbaarheidsfase
	projectfase

Tabel 4. Prioritering Regionaal Integraal Huisvestingsplan GRHVOL

6 Financiën

In dit hoofdstuk wordt inzicht gegeven in de financiële effecten van de opgaven in het R-IHP. In paragraaf 6.1 beschrijven we de gehanteerde uitgangspunten voor het meerjareninvesteringsplan, in paragraaf 6.2 is het meerjareninvesteringsplan zelf opgenomen en in paragraaf 6.3 zijn de voorlopige kosten per gemeente opgenomen.

6.1 Uitgangspunten stichtingskosten Heerenmäten/Zonegge

- De stichtingskosten zijn gebaseerd op het geprognosticeerde leerlingenaantal op 1 oktober 2045. Omgerekend is dat 9.786 m^2 bvo.
- Het totale stichtingskostenbedrag per m^2 bedraagt € 4.028,00 inclusief btw (prijspeil april 2026).
- De stichtingskosten zijn geraamd op basis van een massastudie waarin nog geen expliciete keuzes zijn gemaakt en er geen ontwerp ligt. Er is daarom geen rekening gehouden met uitgangspunten aangaande onder andere installatie(principes), afwerking en materialen.
- In dit bedrag is geen rekening gehouden met het gereedmaken van de huidige gebouwen van Zonegge en Heerenmäten voor het tijdelijk huisvesten van de (extra) leerlingen van Heerenmäten. Hiervoor wordt € 300.000,00 inclusief btw als reservering toegevoegd aan de stichtingskosten.
- Er is geen rekening gehouden met eventuele uitbreiding van het onderwijsleerpakket en meubilair. Dat geldt alleen voor de scholen die groeien en niet eerder zijn ingericht voor dat aantal leerlingen.
- Er is geen rekening gehouden met een extra investering van een aanvullende ruimtebehoefte in verband met de ambities rondom inclusief onderwijs.
- Het stichtingskostenbedrag is in het meerjareninvesteringsplan opgenomen in het geplande jaar van oplevering en ingebruikname en daarmee het jaar van activatie.

Voor de exacte financiële uitgangspunten voor project Heerenmäten/Zonegge wordt verwezen naar het fasedocument definitiefase Heerenmäten.

6.2 Meerjareninvesteringsplan

In onderstaande tabel is het meerjareninvesteringsplan dat voortkomt uit het meerjarenuitvoeringsplan opgenomen. In deze tabel is uitgegaan van de uitgangspunten benoemd in paragraaf 6.1. Het stichtingskostenbedrag is opgenomen in het geplande jaar van oplevering en ingebruikname en daarmee het jaar van activatie.

Meerjareninvesteringsplan GRHVOL																			
		tijdvak 1					tijdvak 2			tijdvak 3				tijdvak 4					
naam school	huisvestingsvraagstuk	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038	2039	2040	2041		
Candea College locatie Saturnus 1	haalbaarheidsonderzoek																		
Candea college locatie Eltensestraat	haalbaarheidsonderzoek																		
Symbion	geen vraagstuk																		
Liemers College locaties Zonegge en Heerenmäten	vervangende nieuwbouw						€ 39.421.263,00												
Liemers College locatie Dijksestraat	geen vraagstuk																		
Liemers College locatie Landeweer	geen vraagstuk																		

Tabel 5. Meerjareninvesteringsplan

7 Vervolg IHP

Wanneer projecten in uitvoering gaan zijn er afspraken die moeten worden gemaakt rondom bouwheerschap en het verlenen van de kredieten. Om die reden zijn in dit hoofdstuk een aantal uitvoeringsafspraken opgesteld op uitvoering R-IHP-niveau en uitvoering projectniveau.

7.1 Uitvoering IHP-niveau

7.1.1 Monitoring IHP

Voor het monitoren van het R-IHP kunnen Stichting Quadraam en de GRHVOL op gezette tijden bij elkaar komen. Het bestuurlijk overleg is hier een goed moment voor. Stichting Quadraam en de GRHVOL hebben in ieder geval gezamenlijk de volgende taken:

- Evaluatie planning IHP.
- Noodzaak aanpassing planning bepalen. Signalerende functie ten aanzien van bijvoorbeeld gebiedsontwikkelingen, ontwikkeling leerlingenaantallen, uitkomsten van haalbaarheidsonderzoeken en bestuurlijke besluiten (fusie, sluiting/opheffing).
- Bewaken doorlooptijd. Het kan voorkomen dat er een afhankelijkheid zit tussen de projecten. Stichting Quadraam en de GRHVOL bewaken de doorlooptijd van projecten om vertraging te voorkomen.

7.1.2 Evaluatie en actualisatie R-IHP

Op basis van het wetsvoorstel moeten de GRHVOL en Quadraam iedere vier jaar het IHP actualiseren. Gedurende de vier jaar moet dit R-IHP worden geëvalueerd. De evaluatie en actualisatie kunnen leiden tot aanpassingen van de planning. Aanbevolen wordt om na drie jaar (een jaar voorafgaand aan het actualisatiejaar) te beginnen met het opstarten van het proces voor het actualiseren van het R-IHP, omdat de doorlooptijd van het R-IHP-proces ongeveer een half jaar tot één jaar is.

7.2 Uitvoering op projectniveau

7.2.1 Bouwheerschap

Het bouwheerschap ligt conform onderwijswetgeving bij het schoolbestuur, tenzij de GRHVOL en Quadraam afspraken maken dat het bouwheerschap bij de gemeenten ligt. Wanneer het bouwheerschap wordt overgedragen aan de vestigingsgemeente van de betreffende school of derden moet dit schriftelijk worden vastgelegd.

Er moeten duidelijke afspraken worden gemaakt tussen GRHVOL, Quadraam en derden rondom het bouwheerschap en deze afspraken moeten worden vastgelegd in een bouwheerovereenkomst bij de beschikking. Daarnaast maken schoolbestuur en GRHVOL afspraken over het eigendom en het gebruik na oplevering.

7.2.2 Kredietverlening: projectdefinitie/haalbaarheidsonderzoek

Wanneer de voorbereiding voor vervangende huisvesting van een gebouw van start gaat, moeten het schoolbestuur en de GRHVOL overleggen over de projectdefinitie en het uitvoeren van een haalbaarheidsonderzoek. Daarnaast is het investeringsschema van belang om een haalbaarheidsonderzoek te starten en te bekostigen. Door middel van het haalbaarheidsonderzoek worden de projectkaders, op basis waarvan een beschikking wordt afgegeven en op basis waarvan afspraken worden vastgelegd in de uitvoeringsovereenkomst, definitief bepaald. Voor een haalbaarheidsonderzoek stelt de GRHVOL een vergoeding beschikbaar, die niet in mindering wordt gebracht op het uitvoeringskrediet.

7.2.3 Kredietverlening: voorbereidingskrediet

Wanneer er een akkoord is op de uitgangspunten, wordt een start gemaakt met het project. Vervolgens wordt het voorbereidingskrediet beschikbaar gesteld en wordt er een start gemaakt met de projectuitwerking. Een project bestaat na de projectdefinitie uit: definitiefase, ontwerpfase, prijs- en contractvorming, voorbereidingsfase en realisatiefase. Het initiatief wordt overgedragen aan de projectmanager van de bouwheer en de projectleider van de gemeente. Het proces van projectuitwerking verloopt soepel als de bouwheer en de projectleider samen optrekken. De bouwheer en de projectleider van de gemeente stellen samen een projectplan op bij de start van een project.

7.2.4 Kredietverlening: uitvoeringskrediet

Na de prijs- en contractvorming-/voorbereidingsfase komt de realisatiefase en wordt het uitvoeringskrediet beschikbaar gesteld om het gebouw te realiseren.

8 Conclusie en aanbevelingen

8.1 Conclusie

De GRHVOL heeft samen met Stichting Quadraam een gedragen en beleidsrijk kader vastgesteld voor de huisvesting van het voortgezet onderwijs in de regio. Het *Regionaal Integraal Huisvestingsplan Voortgezet Onderwijs De Liemers 2026-2041* vormt daarmee een cruciaal instrument om de onderwijshuisvesting planmatig te plannen en beheren.

Kenmerkend voor de onderwijshuisvesting in de Liemers is dat deze regionaal is georganiseerd via de GRHVOL, met als doel om te borgen dat er een goede spreiding en bereikbaarheid van het voortgezet onderwijsaanbod in de regio kan blijven bestaan. Deze regionale organisatie biedt het bestuurlijke kader om ontwikkelingen in samenhang te bezien en gezamenlijke verantwoordelijkheid te nemen voor het onderwijslandschap als geheel. Tegelijkertijd blijft het onderwijsaanbod expliciet verankerd op kernniveau. De kernenvisie vormt daarmee het richtinggevende vertrekpunt voor investeringen en ingrepen, waarbij ontwikkelingen per kern afzonderlijk worden beoordeeld. Het R-IHP bevestigt dat leegstand of capaciteitsvraagstukken in de ene kern niet leiden tot verschuivingen of ingrepen in een andere kern.

Het R-IHP maakt duidelijk dat onderwijshuisvesting wordt gezien als middel om inhoudelijke ambities te faciliteren. Vanuit een gezamenlijk beleidskader zijn op samenhangende wijze keuzes gemaakt op het gebied van inclusief onderwijs, kansengelijkheid, een sterk en toekomstbestendig vmbo, spreiding en bereikbaarheid van het onderwijsaanbod, multifunctioneel gebruik van schoolgebouwen en kwaliteit en duurzaamheid.

Door het vertalen van deze ambities naar voorkeursscenario's en een meerjarenuitvoeringsplan, ontstaat duidelijkheid over de volgorde en samenhang van projecten en over de inzet van middelen in de tijd. Tegelijkertijd laat het R-IHP ruimte voor maatwerk per locatie en gemeente. Daarmee is het R-IHP nadrukkelijk een dynamisch document, dat periodiek wordt gemonitord, geëvalueerd en geactualiseerd.

8.2 Aanbevelingen

Uitwerken routekaart verduurzaming bestaande gebouwen

Voor de gebouwen die niet in het R-IHP zijn opgenomen, maar nog wel voor lange tijd in stand gehouden worden, is het wenselijk een routekaart op te stellen om de ambities rondom duurzaamheid en ventilatie te bereiken, zoals bedacht in het beleidskader.

De GRHVOL en Quadraam voelen hiervoor een gezamenlijke verantwoordelijkheid. De verantwoordelijkheid van het schoolbestuur als exploitant van het gebouw staat hierbij buiten kijf (bijvoorbeeld voor het vervangingsonderhoud), maar de gemeente heeft vanuit de visie en ambitie en de afspraken gemaakt in het Klimaatakkoord ook een rol. Bij het opstellen van de routekaart worden afspraken gemaakt over de kostenverdeling. De gemeente neemt het initiatief in het opstellen van de routekaart.

Evaluatie en actualisatie beleidsrijk R-IHP

Zoals in hoofdstuk 1 aangegeven, is een Integraal Huisvestingsplan een dynamisch document dat aan het eind van elk jaar geëvalueerd wordt door de GRHVOL en Quadraam. Deze evaluatie volstaat met een korte terugblik met, waar nodig, aanpassingen. Op basis van het wetsvoorstel dient het IHP iedere vier jaar volledig geactualiseerd te worden.

Daarnaast kunnen wijzigingen in wet- en regelgeving voor het onderwijs, dan wel wet- en regelgeving op het gebied van bijvoorbeeld bouwen en klimaat, van invloed zijn op de afspraken die gemaakt zijn in het R-IHP en daarmee om een aanpassing van het R-IHP (op onderdelen) vragen. Ook wijzigingen in de wijze en hoogte van bekostiging van de gemeenten en schoolbestuur voor onderwijshuisvesting kunnen aanpassingen van het R-IHP vragen. Ten slotte kunnen ruimtelijke ontwikkelingen, zoals de realisatie van woningbouwplannen, vragen om actualisatie van projecten in het R-IHP. De GRHVOL en Quadraam bepalen samen of het R-IHP op basis van het voorgaande tussentijds om actualisatie vraagt.

Bijlage 1 – Gebouwenkaarten

Separate bijlage en online te raadplegen via: Microsoft Power BI

Bijlage 2 – Schouwrapporten

Separate bijlagen.

Penta Rho™

Ruimte om te zijn.

Penta Rho Organisatie Ontwikkelt Huisvesting B.V.
Boogschutterstraat 52
7324 BA Apeldoorn

T **(055) 538 66 90**
E **info@pentarho.nl**
I **www.pentarho.nl**

KvK-nr. **08169718**